

Hirvenkello

Skogsklocka
Campanula cervicaria

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Monivuotinen hirvenkello on näyttävimpiä kellokasvejamme. Sen jopa metrin korkuiseksi kasvava varsi on pysty, haaraton ja karheakarvainen. Varsilehdet ovat muodoltaan kapeansuikeat, ja suikeat aluslehdet ovat kukinta-aikaan usein jo kuihtuneet. Mykerömäiset vaaleansiniset kukinnot sijaitsevat lehtihangoissa ja varren latvassa. Hirvenkello muistuttaa jonkin verran lähisukulaistaan peurankelloa (*C. glomerata*), jolla on kuitenkin tummemmat, syvän sinipunaiset kukat ja pehmeäkarvainen tai kalju varsi. Hirvenkello kukkii heinä-elokuussa ja sen siemenet kypsyvät elo-syyskuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hirvenkello oli aiemmin kaskiahojen ja kaskiviljelysten reunamien kasvi. Nykyisin hirvenkelloa tavataan harvinaisena tuoreilla niityillä, teiden ja ratojen varsilla, voimajohtoaukeilla, pakettipelloilla ja metsänuudistusaloilla. Kasvupaikat ovat niittymäisiä ja avoimia. Hirvenkelloa esiintyy Keski- ja Etelä-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Vanhana kulttuuriympäristöjen lajina hirvenkello on harvinaistunut voimakkaasti kaskiviljelyn loputtua ja avoimien elinympäristöjen umpeuduttua. Ahoja, niittyjä ja ketoja on muutettu pelloiksi ja niitä on metsitetty. Laidunnuksen ja niiton loputtua avoimet alueet ovat hiljalleen pensoittuneet ja metsittyneet. Salaojitus on vähentänyt pientareita ja hirvenkelloa on hävitetty myös rikkakasvihävitteillä. Suurin osa hirvenkellon tunnetuista kasvupaikoista on kokonaan suojelun ulkopuolella.

Hoitosuositukset

Hirvenkellon kasvupaikka voidaan säästää estämällä sen heinittyminen ja metsittyminen. Kasvupaikalla ei pitäisi varastoida puita ja hakkuutähteet tulisi kuljettaa pois kasvupaikan läheisyydestä, jotta ne eivät peittäisi esiintymää. Hakkuiden jälkeistä taimikkovaihetta tulisi seurata ja tiheää taimikkoa tarvittaessa raivata. Kasvipeitteen leikkaamista pientareilta tulisi välttää ennen kuin hirvenkellon siemenet ovat kypsyneet. Maaperän siemenpankissa olevien siementen itämistä voidaan edistää rikkomalla maanpintaa sekä mahdollisesti myös kulottamalla. Luonnonhoidollisen kuluksen toteuttamiseen on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Raatikainen, M. 1997. Hirvenkello – skogsklocka. Teoksessa: Ryttäri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 89.

Kuva: Terhi Ryttäri